

Naar jeg gaar tilbage til disse gamle Bestemmelser — og man kan gaa meget langt tilbage, man kan gaa tilbage til det 17de, 16de og 15de Aarhundrede, men jeg vil kun gaa 100 Aar tilbage, jeg troer, det vil være tilstrækkeligt — da vil man finde, at der fra gammel Tid har været klaget over Tiendeforholdene, og navnlig derover, at der ikke ydedes i Kjøerben, istedetfor at der ydedes efter Traver, saa at man altsaa svarer Egemaget, enten Traven er stor eller lille. Befolkningen derovre har nu været ligesaa klog som andre Steder, idet den nemlig da bandt store Traver sammen; i flere Aarhundreder har det saaledes været laaet fast som gjældende Regel, at der kun skulde tiendes efter 4 Skjæpper for hver Trave, uden Hensyn til hvor stor eller lille Traven var. Denne Regel klagede man atter over i 1777, og siden den Tid er det blevet laaet fast ved en kongelig Resolution, at der, hvor loderligt det end kan see ud, ikke skulde ydes mere end 4 Skjæpper af hver Trave uden Hensyn til Travens Størrelse, og denne kongelige Resolution har været gennemført lige indtil 1866, da Incorporationen fandt Sted, og fra 1866 lige til Dato. Der fordres ikke Mere af nogen Autoritet, og i det daglige Liv anses det som en gjældende Bestemmelse, tagen paa samme Maade, som Beslutninger toges, der gjaldt fra kongeriggt Side, om jeg saa maa sige. I det Hele taget ere de almindelige Bestemmelser om Geistligheden og Kirkerne paa Als og Wro ved Forordningen af 7de November 1832, som kun stadfæster tidligere Regler, slaaede fast som kongeriggt, og i § 7 af nævnte Forordning af 7de November 1832 høves en udtrykkelig Bestemmelse om, at de geistlige Indtægter regnes efter kongeriggt Lovgivning, dog saaledes, at Præsterne paa ingen Maade kunne forlange Mere, end de hidtil have faaet, selv om dette er mindre end efter dansk Ret. Der er altsaa atter her slaaet fast, at Beboerne ikke skulde give Mere, end de hidtil have svaret, skjøndt det ikke stemmer med dansk Tiendelovgivning; men det er ogsaa slaaet fast paa en saadan Maade, at det er klart, at det er den danske Lovgivningsmagt, som har slaaet det fast. Nu er Forholdet altsaa

for mig idetmindste foreløbig saaledes, at denne Lov egentlig er en speciel kongeriggt Lov for Als, ligesom der ogsaa høves specielle Love andre Steder; saaledes er jo Arvegangen i Bøndergaardene paa Bornholm forskjellig fra anden dansk Arvegang, og netop saaledes har Wro en speciel dansk Lovgivning med Hensyn til geistlige Sager. Denne Lovgivning er udført af den danske Lovgivende Magt, og selvfølgelig er der ikke foregaaet nogen Forandring ved Incorporationen i 1866. Til yderligere Stadfæstelse for, hvad jeg har anført, skal jeg sige, at de kirkelige Bestyrelser ere blevne udnævnte af den danske Cultusminister og ikke nogenstunde have været udnævnte af den slesvigiske Regjering. — Hof en Stadfæstelse derpaa er, at naar man vil slaae op i Lovlexiconet her i Salen og lede efter slesvigiske Lovbestemmelser, saa vil man ikke finde Andet end reen kongeriggt Bestemmelser og ikke slesvigiske, men Bestemmelserne for Tiendeforholdene paa Wro findes deri som kongeriggt, hvoraf Følgen er, at man ikke paany vender tilbage til Noget, der gjaldt før Incorporationen, men kun tager Bestemmelse om, hvad der lovmedholdeligt gjælder indtil Dato. Selv om denne Anskuelse ikke skulde være rigtig, saa er det klart, at det i Slesvig, hvor som bekendt Alt gaaer efter gammel Hævd, og hvor Beboerne i Aarhundreder ere vant til at yde Noget paa en vis Maade, som oveniikjøbet her er slaaet fast som constant ved kongelig Resolution, ikke gaaer an i 1866 at sige: „det slaae vi en Streg over; nu for Fremtiden skulde I betale det Firdobbelte“; det troer jeg ikke, at Lovgivningsmagten vil gaae ind paa. I Landstinget blev der stillet et Forslag, som gik ud paa, at Tienden imod almindelig kongeriggt Regel skulde beregnes efter 10 Aars Gjennemsnit, det modfatte Indenrigsministeren sig og navnlig specielt ogsaa af den Grund, at dette vilde være til Skade for Beboerne. Jeg skal tilbeels give den høttærede Minister Ret, thi overfor Præstetiende, som i en Række af Aar er bleven solgt under Hammeren efter Levering i Kjøerben, hvorved den er dreven op til det Utrolige, vilde Beboerne komme tilkort ved, at der toges 10 Aars Gjennemsnit; men overfor Kirketienden